

A lap szellemi részét illető közlemények a lap szerkesztőségéhez intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10— K.
Félévre 5— K.
Negyedévre . . . 2-50 K.
Egyes szám ára 20 fill.

GYERGYÓ

A szerkesztésért felelős: Sándory Mihály. Főmunkatárs: Dr. Novák Albert. — Megjelenik vasárnap reggel.

HIRDETMEÉNYEK DIJA:
1 hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 30 fill.
—
Nyilttér
soronként 50 fillér.
—
Hirdetéseket a kiadóhivata
vesz fel.

Dr. Tolnay Lajos főispán lemondott.

Jól tette!

Mióta nyilvánosságra jutott a hadikölcsönjegyzések kérdésében kiadott rendelete, amellyel a községi jegyzőket arra akarta kényszeríteni, hogy a hadikölcsönöket annál a pénzügyintézetnél jegyeztessék, amelynek igazgatósági tagja, helyzete amúgy is tarthatatlanná vált. Kapóra jött neki az újabb kormányválság, így lemondásának okául legalább ezt adhatja.

Bár láttuk, hogy a köpenyeg megfordítása őt nem nagyon feszélyezi, mert hogy főispán maradhasson, a Károlyi-pártból kilépett, de azért szívesen elhiszük azt is, hogy lemondásának az új kormányválság az oka, csak lemondása komoly legyen és nehogy megmaradjon helyén, ha néhányan felkérnek a maradásra. Megköveteli ezt a vármegye békéje, amelyet már-már felülül fenyegetett a más párthoz tartozóknak minden helyről való kiűzése.

Távozzék békével!

Ez okból nem foglalozunk azon törvénybe ütköző törvényhatósági tagsági választásokkal sem, a melyeknek ismertetéséből mindenki láthatta volna, hogy a választási jognak milyen kezelésére számíthattunk volna részéről.

Csak távozzék!

Távollása szűk környezetét kivéve általános megnyugvást fog kelteni.

Román béke.

A Romániával való, hónapok óta huzódó béketárgyalások végre befejezést nyertek. Május 7-én, déli 12 órakor a cotroceni kastélyban a szövetségesek és Románia megbízottjai aláírták a békeszerződést.

Ha arra gondolunk, hogy husz hónap előtt mennyi szenvedést, nyomort hozott reánk az oláh betörés, talán könnyűeknek tartjuk a béke feltételeit. Románia teljes összetörését reméltük, hiszen kényre-kedvre adta meg magát az az ellenségünk, aki, ha lehet, gyalázatosságra nézve még az olaszt is felülmulata. S megsemmisülés helyett Románia régi területéből mindössze ötezerhatszáz négyzetkilométert veszített. Visszaadta ezenkívül, mint a belgárok jogos tulajdonát, a tőlük 1912-ben elrabolt Dobrudzsát.

A magyar keleti határon mindössze 5—20 kilométeres határkiigazítás történt. Ugyan e kis terület reánk nézve stratégiailag fontos, mert a hegyeket mindenütt a mi kezünkre juttatja, s szakértők szerint megszünteti egy esetleges újabb oláh betörés lehetőségét, de mi, akik nem értünk hozzá, mégis jobbnak tartottuk volna, ha az oláh határ tőlünk minél messzebb esik... Hiszen a legmélyebb határkiigazítás — a Vaskapunál — mindössze husz kilométeres csikot juttat Magyarországnak.

Némi védekezést láttak jónak a petrosényi szénbányák környékén, ahol szintén 20—22 klm. széles csikkal tolódtok ki határunk. A Vöröstoronyi szoros környékén birtokunkba vettük a magaslatokat, északabbra, Három-

székvármegye nagy részén megmaradt a régi határ, Kézdivásárhelytől Gyimesig, Békástól Bukovináig a miénk lett néhány magaslat.

Sulyosabbak a gazdasági szerződés feltételei. A dunai hajózásra, mely eddig Románia kezében volt, az eddigi európai Duna-bizottság helyett, melynek tagjai között szerepelt többek között Francia- és Olaszország is, most a dunamelléki államok ügyelnek fel, valamennyi dunaparti államnak joga van hadihajókat tartani a Dunán, s e hadihajókat Románia kikötőibe is köteles befogadni.

A többi gazdasági kérdés szabályozása a jövőre marad. Reméljük, hogy a petroleumforrások vidékén Románia többé nem lesz ur.

Ez Románia büntetése. Gondoljunk most kissé a bünére.

1916. folyamán Romániában majdnem kéthetenként voltak koronatanácsok, melyeken mindig Románia jövődéli magatartásáról döntöttek. A döntés mindig az volt, hogy Románia megőrzi és fenntartja a központi hatalmak iránt eddig is érzett barátságát. Emellett nekünk, hogy biztonságérzetünk teljes legyen, még gabonát is adtak. Németországból a Merkur-vonatok fontos gyógyszerekkel, ipari cikkekkel megrakva mentek egymásután Romániába, hogy visszafelé Ceres-vonatok név alatt terményeket hozzanak.

Augusztus huszonhatodikán Ferdinánd király határozottan kijelentette, hogy Románia semleges marad, huszonhetedikén délelőttre koronatanácsot hívott össze, melyet azután később este tartottak meg, s ugyanaznap éjjel, miután körülbelül este 8 órakor az oláhok a támadást megkezdték, Románia bécsi követe átnyújtotta a külügyminiszternek a hadüzenetet. Három héttel később az egész Székelyföld, a szászoklakta vidékek nagyrésze és a petrosényi szénvidék oláh kézen volt.

Az oláhok diadalmamornkban már arról álmodoztak, hogy a Tiszáig meg sem állnak, mikor kezdetét vette a kijózanítás.

A legelső hideg zuhany három nappal a háboru kitörése után érte őket. Azt hitték, hogy Bulgária most követni fogja az ő módszerüket és máshol elfoglalt, bajbajutott szövetségesét cserbenhagyja. Azonban Bulgária szeptember elsején megüzente Romániának a háborut, szeptember harmadikán pedig bolgár csapatok elfoglalták Tutrakan várat és elfogtak vagy harmincezer oláhot.

Még nem felejthették el Tutrakan, amikor Erdélyben is nagy vereségek érték őket. Petrosényinál, Nagyszébennél, Fogarasnál vereséget szenvedtek, s hatheti uralmuk után egész Erdély tiszta volt.

S hogy viselkedtek a felszabadítók a néppel szemben? Mig azt hitték, hogy az ország az övék marad, kegyelmesen bántak az erdélyiekkel és vagyunkkal, de hogy hogyan viselkedtek a visszavonulásnál, annak Orsova, Kézdivásárhely és Csikszereda kormos romjain kívül az ezer és ezernyi elhurcolt szerencsétlen ember a tanuja.

Petrosény, Kiscsür, Nagyszében, Fogaras után Targuiu, Crajova, még

egy sor fényes győzelem, azután az egésznek a koronája, 1916. december hatodikán Bukarest. Még tovább mennek a hódítók; a hajdan elég nagy területű Romániából csak a kis Moldova oláh még.

Ugy hittük akkor, hogy az oláh nép megkapta büntetését. Ezen büntetést most kellett volna véglegesen érvényre emelni.

Hogy Románia büne mi volt, tudjuk. Elárulta szövetségesét, akinek jóvoltából létezett, gyarapodott, megerősödött. Kegyelemdöfést akart adni leghebbe barátjának.

Hogy büntetése mi, azt most látjuk. Egy rablott, őt semmiképpen meg nem illető területen kívül elveszített ötezerhatszáz négyzetkilométert.

Vajjon a büntetés arányban áll-e a bünnel? . . .

A mi ROVÁS-unk.

Nyugodt lehet a vármegye közönsége, az ő butorai nem igen koptak el. Ha valaki Ófelségéhez, akarom mondani Csikvármegye főispánjához járult audienciára, a szíves fogadtatásban, „tessék leülni“, nem igen volt része. Ez csak a titkos tanácsosoknak járt ki. Igaza volt a főispánnak. Több nap, mint kolbász — több főispán, mint fotel.

Erdély királyi biztosa, Ugron Gábor, lemondott megbízatásáról. Ezzel vége van azon nagyobb szerepnek is, mellyel állítólag Vákár P. Arthur drt Erdély rekonstrukciója és a közéletmezés körül megbizta. Mi, akik ismerjük Vákár P. Arthur dr. eddigi tevékenységét, melyet a Vaslábi márványbánya részvénytársaság vezetésében és mint a gyergyószentmiklósi jóléti bizottság tagja a közéletmezésben kifejtett, megnyugvással vehetjük tudomásul levételését.

Gyergyótölgyes, Holló, Borszék, Bélbor községek rekonstrukciója.

Csikvármegyében bizony sok szó esik az oláh betörés folytán szenvedett károk megtérítése és a tönkretett községek felépítéséről, így a különösen sokat szenvedett Gyergyótölgyes, Holló, Borszék és Bélbor községek rekonstrukciójáról. Erre vonatkozólag a napokban beszélgetésközben Barabásy József m. kir. erdőmérnök gyergyószentmiklósi lakostól hallottunk igen figyelemreméltó módot, amelyet, mert azt mi is a leghelyesebbnek tartunk, a következőkben kísértjük meg előadni:

Az említett községek lakosságának legnagyobb része a béke idejében sem rendelkezett tőkepénzzel, vagyona többnyire fából épült kis házából, kevés birtokából és állatállományából állott. Az oláh betörés folytán 1916. augusztus végén mindenét hátrahagyva menekülni volt kénytelen. Másfél évnél tovább tartó menekülési ideje alatt alig tudott keresni annyit, hogy a drágasághoz képest csekély állami segítséggel együtt életét valahogy tengesse. Most teljesen elszegényedve, lerongyolódva, állatállományát jórészt elveszítve tér vissza elpusztult házaik helyére. Csak helyére, mert igen sok háznak, kerítésnek nyoma sincs, vagy annyira meg vannak rongálva, hogy azok lakásra nem alkalmasak.

A hadikárok és hadiszolgáltatások megtérítésének jelenlegi módja mellett kizárt dolog, hogy 1—2 éven belül segítséget kapjanak. Ennek következménye pedig az lesz, hogy az építkezéshez és az elsőrendű szükségletéhez megkívántató pénzüsszeget bankokból kerítik elő, adósságot csinálnak, a nagy drágaság és a pénz

vásárló erejének megfogyatkozása miatt a kölcsön ellenében igen keveset fognak tudni beszerezni és a kölcsönt a pár év múlva esetleg lényegesen megdrágult pénzzel lesznek kénytelenek visszafizetni. De a mai horribilis faárak mellett pénzzel egyáltalán képtelenek az építkezéshez szükséges faanyagot beszerezni s bizonyára nem fognak tartózkodni attól, hogy a szomszédos erdőkből lopjanak fát, amiért azután igen szigorú büntetést kell elszenvedniök.

Ezeket a bajokat segíteni kell. A segítségnél két főszempontot kell irányadónak tekinteni. Először is azonnali, minden bürokratikus rendszert kiküszöbölő gyorsasággal pénzbeli segítyt kell nyújtani a károsultaknak; hogy legelőször is szerszámokat vásárolhassanak; másodsorban alkalmat kell adni az építkezéshez és berendezkedéshez szükséges faanyagok gyors és olcsó előteremtésére.

Az első főszempont megoldására csak az a mód volna helyes, hogy egy önálló intézkedési joggal felruházott állami alkalmazott az előjárásági tagokkal házról házra járva a szükséglethez képest nyugta ellenében azonnal fizetést eszközölne a károsult kezébe. A második szempont érdekében a kir. erdőhivatal útján kijelöltetnének azok az erdőrészek, amelyekből a károsultak az építkezésekhez szükséges fát maguk termelhetnék ki és pedig elsősorban a széldöntött fákat. A károsultak a fát maguk szállítanák az építkezéshez, vagy a már meglévő, esetleg felállítandó vízfürészekhez, amelyeken a fák megfelelő deszkaanyagokká fűrészeltetnének s mindenki megkapná az általa odaszállított fából készült deszkákat. A fa értékét és fűrészelési költségeket az állami megbízott nyomban kifizetné.

Amennyiben az említett községekben sok olyan szegény lakos lenne, akiknek semmi marhájuk nincs amivel dolgoztathatnának, beszerezhető lenne a szükséghez képest 10—20 pár ökör, amelyek az előjárásági ellenőrzése mellett ideiglenes tartásra sorrendben kiadandók volnának. Később, a munka befejezése után az állam ezeket az ökröket újból értékesíthetné.

Az asztalosmunkák elvégzése végett elsősorban az odavaló, másodsorban a közel vidéki, végül más asztalosok a munkálat idejére felmentendők volnának; ezeknek a munka szakmányba volna kiadandó, ennek költségeit is az állami megbízott nyomban kiutálná.

A legközelebbi élelmezési szükséglet biztosítása is természetbeni segélynyújtások által történne, és pedig tehének, sertések, juhok kiosztása által, amelyek főként az állami birtokokról volnának beszerezendők.

Mindezt egy arravaló, agilis, szorgalmas ember kevés, egy-két irodai alkalmazott segítségével végezni tudná.

Ezen eljárás eredménye az volna, hogy az összes lakások, mellékhelyiségek, kerítések néhány hónapon belül, feltétlenül a tél beállta előtt elkészülnének, az építkezéshez szükséges anyag a lehető legolcsóbb módon szereztetnék be. Minden károsult érdeke volna, hogy saját részére jó munkát végezzen; a lakosság megmentetnék az eladósodástól, a szinte kényszerű erdőlopásoktól és megélhetésük rendes mederbe tereltetnék.

*

Ilyenformán mondotta el Barabásy József kir. erdőmérnök gondolatát, amelyet természetesen ő részletesebben kifejtett. Tőle elnézést kérünk, ha valamit nem tökéletesen irtunk le, de szükségesnek és hasznosnak láttuk közölni, hátha az intézkedésre jogosultak figyelmét felkelthetjük és vármegyénk lakossága hasznát vehetné életrevaló eszméinek.

Belföld.

Az új kormány. Őfelsége kinevezte az új kormányt, melynek tagjai:

Wekerle Sándor miniszterelnök és belügy-,

Gróf Zichy Aladár a felség személye körüli,

Dr. Popovics Sándor pénzügy-,

Szterényi József kereskedelemügyi-,

Gróf Serényi Béla földművelésügyi, Szurmay Sándor honvédelmi, Dr. Unkelhauser Károly horvát, Herceg Windischgrätz Lajos közlekedési,

Dr. Tóry Gusztáv igazságügyi miniszter.

A háború.

A nyugati harctéren sem volt a múlt héten nevezetesebb esemény, azonban a jelentésekből kiviláglik, hogy a helyzet érni kezd. Az angolok előkészítik Ypern kiürítését. Közben Ostende ellen új támadással próbálkoztak, amiről a részletes jelentés következőkben közöljük:

Berlin, máj. 10. A Wolff-ügynökség jelenti: Május 10-én reggel 3 órakor angol tengeri haderők heves ágyuzás után ismét zárótámadást kíséreltek meg Ostende ellen. Parti ütegeink kitűnően vezetett tüzelése visszavert több ellenséges hajót, amelyek mesterséges kőd védelme alatt a kikötőbe akartak hatolni. Egy régi cirkálójuk teljesen szabad zátonyra került. A hajó fedélzetén csak hajótarát találtunk. A legénységnek két életben maradt tagját, akik a tengerbe ugrottak, elfogtuk. Az eddigi megállapítások szerint legalább két motornaszádot lőttünk tönkre és egy monitort súlyosan megrongáltunk. Az ellenség elzáró kísérlete ezzel teljesen megghiúsult.

A tengerészeti vezérkar főnöke.

Kettős öngyilkosság.

Május kilencedikén, áldozóesütörtök délutánján megrázó tragédia híre hozta izgalomba városunk lakosságát. Az itt állomásozó katonaság egyik rokonszenves, fiatal tagja, Molnár László, a 62. gyalogezred egyéves önkéntes őrmestere és Szöcs Lázárné sz. Demeter Katalin együtt öngyilkosságot követtek el.

Szerelem volt az oka tettüknek. A huszéves ifjú a nálánál majdnem kétszer idősebb asszony házához szállásolták be. A háziasszony és vendége között csakhamar viszony fejlődött, s Molnár egymásután hordta az ékszerket, csokrokat, huzatta a cigánnyal nótáit. Molnárt elhelyezték, válniok kellett volna. Inkább a halált választották.

Molnár László marosvásárhelyi fiú, jómódú családból származik. Atyja polgári iskolai igazgató. Társai előtt közkedvelt volt.

Szöcs Lázárné városunk régen ismert alakja. Férje orosz fogságba került. Jelenleg a férj Kolozsváron tartózkodik, hadifogságból hazatérőben. Az asszonynak fia is van, körülbelül olyan idős, mint Molnár. Most egy ausztriai hadikórházban tartózkodik sebesülten.

HIREK.

— A királyné születésnapját május 9-én, áldozóesütörtökön ünnepeltük meg. A r. kat. templomban tartott zenei istentiszteleten a hivatalok főnökeik, a tisztikar v. Braun tábornok, parancsnoka vezetésével jelent meg. A főgimnáziumban Zita királyné születésnapjának megünneplését egybekapcsolták az áldozóesütörtöki ünnep megülnésével s ez alkalommal az ifjuságnak Fazakas káplán mondott rövid, de tartalmas beszédet. Városunk hölgyei Orel Deszóné polgármesterné öngyisága kezdeményezésére és vezetése alatt gyűjtést indítottak az elhagyatott és züllött gyermekek javára, mely gyűjtés értesülésünk szerint igen szép eredménnyel járt. Számszerű adatait jövő számunkban hozzuk.

— A Gyergyói Árvaháznak özv. Mélik Istvánné urnő és gyermekei néhai Lázár János emlékére 100 koronát adományoztak. Özv. Mélik Istvánné urnő ugyancsak a Gyergyói Árvaháznak Molnár Károlyné szül. Soller Ida elhunyt

alkalmából koszorúmegváltás címén 50 koronát adományozott lapunk útján. Mindkét összeget rendeltési helyére juttattuk.

— **Uj ügyvéd.** Farezádi dr. Sándor Balázs ügyvédi irodáját május 1-én Gyergyószentmiklóson megnyitotta.

— **A Székelyföld.** Sziny Lajos folyóiratának végre megjelent az első száma. A kiállítása és terjedelme a háborús viszonyokhoz van ugyan mérve, de tizenhat oldalán annyit nyújt, amennyi csak elfér ennyi papíron. Programján kívül közli Pakots Józsefnek kiváló érdekesen induló elbeszélését, Tompa László verseit, életrajzát, Horváth Jánosnak a többtermelésről szóló érdekes cikkét stb. A folyóirat többi rovata: Közgazdasági hírek és Irodalmi újdonságok. A tartalmas folyóirat előfizetési ára félévre 12 korona.

— **Iparos özvegyek és árvák Goldberger-segélydíjai.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara, a kereskedelemügyi miniszter megbízásából meghirdeti a Goldberger-féle segélydíjak (300—300 korona) pályázatát. Iparosok szegénysorsu és férjük iparát folytató özvegyei és atyjuk iparát folytató árvák pályázhatnak. A kérvényekben e feltételek okmányoltan igazolandók. A kérvények legkésőbb május 31-ig a kamarához küldendők be.

Cséplőgéptulajdonosok figyelmébe.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a csépléshez szükséges motorhajtó anyag beszerzéséről az alábbi körrendeletet bocsátotta ki:

A közeledő eséplési (aratási) időnyre való tekintettel szükségesnek tartom, hogy a gazdaközönség figyelme az alábbiakra felhívassék:

A csépléshez szükséges motorhajtó-anyagnak a mezőgazdasági motortulajdonosok részére a kellő időben való biztosítása céljából szükséges, hogy minden motortulajdonos üzemanyag-szükségletét — amennyiben ezt eddig nem tette volna meg — legkésőbb f. évi május hó végéig az eddig szokásos módon és az eddig használt úrlapokon, amelyek a motorhajtó-anyagot szállító gyáraknál, illetve cégeknél kaphatók, a m. kir. földművelésügyi miniszterium XII. A. 2. ügyosztályánál okvetlenül jelentse be. A kérelemben az illető neve, pontos lakóhelye, motorjának löereje, a szükségelt anyagok (benzin, kenőolaj) mennyisége, valamint a gyár, illetve cég, ahonnan a motorhajtó-anyagot beszerezni kívánja, pontosan feltüntetendő és ezen összes adatok az illetékes községi előjáróság (városi hatóság) által igazolandók. A hatósági igazolás nélküli bejelentések figyelembe nem vehetők.

Az üzemanyagot szétosztó, illetve árusító cégek a benzinnel vagy benzolnak hordóként való szabad eladására a folyó évben nem nyerne jogosultságot, miért is ezen üzemanyag csak a m. kir. földművelésügyi miniszterium XII. A. 2. ügyosztálya által kiadott beszerzési engedélyek alapján szerezhethők be, illetve a motorhajtó anyagot árusító cégek azokat csak ilyen engedélyek alapján szolgáltatathatják ki.

Minthogy pedig a benzint szétosztó cégek panasztolták, hogy a gazdák a nekik a benzinszállítás alkalmával kölcsönadott hordókat vissza nem küldik és mivel új hordókat beszerezni a mai viszonyok között alig lehet, a gazdák saját jól felfogott érdekükben az üres hordókat a benzint szolgáltató kölcsönadó cégekhez sürgősen küldjék vissza, mert ellenkező esetben a benzinszállítás esetleg egészen elmaradhat és az emiatt tett panaszok természetszerűleg figyelembe nem vehetők.

Laptulajdonos és kiadó:

Sándory Mihály Gyergyószentmiklós.

A gyergyóvárhegyi körjegyzőségél két kisegítő

havi 250 korona fizetéssel felvétetik.

Gyergyóvárhegy, 1918. május 5.

Simon Endre,
körjegyző.

Gyergyószentmiklós

Sándory Mihály
fel. mek